

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246550

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้าง
แบบไม่ประจำทาง : ศึกษาต้นกุ่มครองผู้บริโภค

LEGAL MEASURES CONCERNING BUSINESS OPERATIONS OF PRIVATE SERVICE
NON-SCHEDULE BUS : STUDY IN CONSUMER PROTECTION

สุทธิพร สุขสวัสดิ์ดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธำมาศ

พ.ศ. 2554

6 00251122

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้าง
แบบไม่ประจำทาง: ศึกษาด้านคุ้มครองผู้บริโภค

สุทธิพร สุขสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2554

**Legal Measures Concerning Business Operations of Private Service
Non-Schedule Bus: Study in Consumer Protection**

SUTTIPORN SUKSAWAT

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้าง
แบบไม่ประจำทาง : ศึกษาด้านคุ้มครองผู้บริโภค

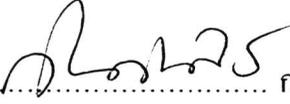
เสนอโดย สุทธิพร สุขสวัสดิ์

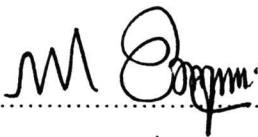
สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กুমิ โชคเหมาะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ธีรวัฒน์ จันทรสุมบูรณ์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา จิตรน้อมรัตน์)

วันที่ 31 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2554

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง: ศึกษาด้านคุ้มครองผู้บริโภค
ชื่อผู้เขียน	สุทธิพร สุขสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

246550

ปัจจุบันการประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทางมีความสำคัญ เนื่องจากการขนส่งผู้โดยสารเป็นการให้บริการซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของสังคม โดยมีผู้ประกอบการธุรกิจเป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่ใช่กฎหมายโดยตรงที่ใช้บังคับที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง จึงทำให้มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบันไม่สามารถใช้กับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายทั้งต่อผู้ประกอบการ พนักงานขับรถ ตลอดจนผู้ใช้บริการ

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง และกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ใช้บริการ ผู้เขียนได้พบว่าในปัจจุบันการบังคับใช้กฎหมายยังไม่ครอบคลุมและชัดเจนเพียงพอ ต่อผู้ประกอบการให้บริการให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง กฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นยังขาดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบการ ส่วนในเรื่องความปลอดภัยของผู้ใช้บริการแม้ได้มีการกำหนดมาตรฐานด้านโครงสร้างและตัวถังรถโดยสารไว้แล้ว แต่ก็ยังไม่มีการกำหนดให้ครอบคลุมถึงมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย เพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการเมื่อเกิดอุบัติเหตุไม่ให้เกิดอันตราย ส่วนการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของพนักงานขับรถโดยสารรับจ้าง รวมถึงการควบคุมระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานขับรถโดยสารรับจ้าง ก็ปรากฏว่ายังไม่ได้มีการกำหนดให้เหมาะสมและเคร่งครัด รวมถึงเมื่อพิจารณาขั้นตอนการออกใบอนุญาตขับขี่ประเภทรถโดยสารรับจ้าง ไม่มีการกำหนดมาตรการในการพิจารณาถึงคุณสมบัติที่เข้มงวดเพื่อออกใบอนุญาต นอกจากนี้สำหรับการคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ใช้บริการ ในการดำเนินกระบวนการใช้สิทธิในปัจจุบันเป็นกระบวนการที่มีความยุ่งยากและล่าช้า โดยยังไม่มีหน่วยงานในการให้การคุ้มครองช่วยเหลือที่มีอำนาจโดยตรง

จากการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติมหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมชัดเจนและเป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในเรื่องการกำหนดคุณสมบัติและความเหมาะสมเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพในการให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง และกำหนดมาตรฐาน โครงสร้างของตัวรถโดยสารในด้านความปลอดภัยให้ชัดเจนและเคร่งครัดเพื่อป้องกันชีวิต ทรัพย์สินของผู้ใช้บริการ ตลอดจนการกำหนดคุณสมบัติของพนักงานขับรถโดยสารรับจ้างให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยเห็นควรกำหนดให้ต้องผ่านการมีใบอนุญาตประเภทอื่นมาก่อนเป็นระยะเวลาพอสมควร และควรกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานขับรถโดยสารรับจ้างให้มีความเหมาะสม รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีอำนาจและหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทอันเกิดจากการละเมิดสิทธิของผู้ใช้บริการ เพื่อลดกระบวนการและค่าใช้จ่ายของผู้เสียหาย ในการดำเนินการใช้สิทธิเรียกร้องตามกระบวนการของศาล สำหรับเรื่องส่วนการเยียวยาความเสียหายนั้นเห็นควรกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทางขึ้น

Thesis Title	Legal Measures Concerning Business Operations of Private Service Non-Schedule Bus: Study in Consumer Protection
Author	Suttiporn Suksawat
Thesis Advisor	Associate Professor Dr.Kalaya Tansiri
Department	Law
Academic Year	2010

ABSTRACT

216550

Currently there is, concern about the Business Operations of Non-regular Route Public Bus's importance. This business has to be improved and expanded because of its need in social life. Consequently, it must be under the Land Transportation Act. BE 2522. However, there aren't any direct legal measures that can influence force in these prevalent problems of business result of legal issue such as the operators, the drivers including the passengers

After having studied the relevant laws, the author had found the law dose not cover everything. Lack of principle about consideration of suitable management in this business. Although, there is a standard principle of structure and auto-body of vehicles but these is no scale protection (and remedies) for injuries of the passengers when an accident happens. In case that requirements are related to the qualifications of and restrictions concerned with the drivers including the classification of drivers' licenses, the time limit for operating especially the process of transport certification should have strict validity. At present time, the prosecution is difficult and delayed to gain remedy without the help of officials that operate and have direct balance of power.

Result from case study, the author has recommended that the laws related to concerning the Business Operations of Non-regular Route Public Bus should be amended to provide more comprehensive and obvious enforcement. The amendments should obtain issues concerned with standard principle of auto-body structure vehicles, scale protection and remedies for damages in order to protect property and life of the passengers, the qualifications and restrictions of the experienced drivers, the classification of drivers' licenses including the time limit for operating should be more specific. Finally, the author has recommended there should be

246550²

a delegate to Consumer Protection Organization who can claim the compensation for passengers who suffer from tort with the purpose to reduce a progressive procedure and expenses. Nevertheless, a government department or agency should be established to give protection to the Business Operations of Non-regular Route Public Bus providers and the passengers who incur damage from using this services.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ที่ได้กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ ท่านอาจารย์ธีรวัฒน์ จันทรมบูรณ์ ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์และชี้แนะข้อบกพร่องต่างๆ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ศึกษาด้วยดีตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

ท้ายที่สุดนี้ หากว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษาแล้ว ผู้ศึกษาขอมอบความดีทั้งหมดให้แก่ผู้มีพระคุณและบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา อนึ่งหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องไม่ว่าจะด้วยประการใดๆ ผู้ศึกษาขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุทธิพร สุขสวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	7
1.5 วิธีการศึกษา.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	7
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2. ประวัติความเป็นมา ความหมาย และทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรถโดยสาร รับจ้างแบบไม่ประจำทาง	9
2.1 ประวัติความเป็นมาของรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง	9
2.1.1 วิวัฒนาการของการขนส่งผู้โดยสารด้วยรถยนต์.....	12
2.1.2 วิวัฒนาการของกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมและจัดระเบียบการขนส่ง ทางบก.....	13
2.2 ความหมายของการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง.....	15
2.2.1 ความหมายของการขนส่งผู้โดยสารและประเภทของรถยนต์โดยสาร.....	15
2.2.2 ความหมายและลักษณะของการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้างแบบ ไม่ประจำทาง.....	17
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้าง.....	18
2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิในการประกอบธุรกิจ	18
2.3.1.1 หลักเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ	18
2.3.1.2 การจำกัดเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ.....	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการค้าบริการ	20
2.3.3 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค.....	21
2.4 บทบาทของรัฐในการนำแนวคิดและทฤษฎีมาใช้ในการควบคุมการประกอบ ธุรกิจ.....	26
2.4.1 การแทรกแซงที่มีลักษณะทั่วไป.....	26
2.4.2 การแทรกแซงเฉพาะเรื่อง	26
2.4.3 วิธีการและเครื่องมือในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ.....	26
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดในทางละเมิด.....	27
2.5.1 ทฤษฎีรับภัย.....	27
2.5.2 ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด.....	31
3. มาตรการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ ประจำทาง.....	36
3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ ประจำทางของประเทศไทย.....	36
3.1.1 มาตรการที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้างตาม พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522.....	36
3.1.1.1 ประเภทของรถโดยสารที่ใช้ให้บริการในการประกอบธุรกิจ รถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง	37
3.1.2 ผู้เกี่ยวข้องและหลักเกณฑ์การอนุญาตในประกอบธุรกิจรถโดยสาร รับจ้างแบบไม่ประจำทาง	40
3.1.2.1 การประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบ ไม่ประจำทาง.....	41
3.1.2.2 หลักเกณฑ์การขอใบอนุญาตผู้ประกอบการธุรกิจรถโดยสาร รับจ้าง.....	41
3.1.2.3 หลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตประกอบธุรกิจรถ โดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง.....	42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.1.3	หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจให้บริการขนส่งผู้โดยสาร และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง.....	44
3.1.3.1	หน้าของการขนส่งผู้โดยสารด้วยรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง.....	44
3.1.3.2	มาตรการควบคุมและจัดระเบียบการขนส่งโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง.....	47
3.1.3.3	หน่วยงานรับผิดชอบและการควบคุมกำกับดูแลการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง	50
3.1.4	มาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทางตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522	51
3.1.4.1	สิทธิของผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ	52
3.1.4.2	การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ	53
3.1.5	มาตรฐานด้านความปลอดภัยของรถยนต์และการบริการ	55
3.1.5.1	มาตรฐานด้านโครงสร้างของตัวรถโดยสาร.....	55
3.1.5.2	ความสามารถของพนักงานขับรถโดยสารรับจ้าง	60
3.1.5.3	มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพนักงานขับรถโดยสารรับจ้าง	64
3.1.6	ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจและมาตรการเยียวยาผู้บริโภค	66
3.1.6.1	ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	67
3.1.6.2	มาตรการเยียวยาความเสียหายในการบริการรถโดยสารรับจ้างของผู้บริโภค	68
3.2	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมาตรฐานการประกอบธุรกิจรถโดยสารรับจ้างในสหภาพยุโรป เยอรมัน ออสเตรีย ญี่ปุ่น	77
3.2.1	มาตรฐานตามกฎหมายในการประกอบธุรกิจรถโดยสารในสหภาพยุโรป	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.1.1 มาตรฐานชั่วโมงการทำงานและเวลาพักของพนักงานขับรถ โดยสารในสหภาพยุโรป.....	81
3.2.1.2 มาตรการตามกฎหมายในเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุใน สหภาพยุโรป	83
3.2.2 มาตรฐานการประกอบธุรกิจรถโดยสารประเทศเยอรมัน.....	84
3.2.3 มาตรฐานการประจักษ์กิจรถโดยสารรับจ้างในประเทศออสเตรีย	87
3.2.3.1 มาตรฐานการออกแบบตัวรถโดยสาร	90
3.2.3.2 มาตรฐานการควบคุมชั่วโมงการขับรถโดยสาร	91
3.2.3.3 มาตรการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุรถโดยสาร	93
3.2.4 มาตรฐานการประกอบธุรกิจรถโดยสารญี่ปุ่น	95
3.2.4.1 มาตรการป้องกันการฉีดยนต์เกิดอุบัติเหตุ	97
4. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบธุรกิจ ให้บริการรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ประจำทาง	99
4.1 ปัญหาคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสาร รับจ้างแบบไม่ประจำทาง	99
4.2 ปัญหาคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจให้บริการรถโดยสาร รับจ้างแบบไม่ประจำทาง	102
4.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยของรถตามโครงสร้างการ ออกแบบคัสซีรถโดยสาร	102
4.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยของรถตามโครงสร้างออกแบบ ตัวถังรถโดยสาร	103
4.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานของพนักงานขับรถโดยสารรับจ้างแบบไม่ ประจำทาง	104
4.2.4 ปัญหามาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานขับรถโดยสารรับจ้างแบบ ไม่ประจำทาง.....	106
4.3 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของใช้บริการรถโดยสารรับจ้าง แบบไม่ประจำทาง	109

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 ปัญหาเยียวยาค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค.....	110
4.4.1 ปัญหาการเยียวยาตามหลักละเมิด.....	110
4.4.2 ปัญหาการเยียวยาความเสียหายจากหลักประกันของผู้ประกอบการ.....	111
4.4.3 ปัญหาการเยียวยาความเสียหายจากกองทุนผู้ประสบภัยทางท้องถนน	112
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	114
5.1 บทสรุป.....	114
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	117
บรรณานุกรม	120
ภาคผนวก	125
ภาคผนวก ก. กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ.25224) ออกตามความใน พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522	126
ประวัติผู้เขียน	139

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตารางชั่วโมงการทำงานมาตรฐานคนขับรถโดยสารหนึ่งคนและสองคนขึ้นไป	92
3.2 ตารางคนขับรถโดยสารคนเดียว	92
3.3 ตารางคนขับรถโดยสาร 2 คน ขึ้นไป.....	93